

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 45.

Šibenik, 1. prosinca 1923.

God. III.

1. prosinca.

„...Ja mogu uveriti Vas i Narodno Veće, čiji ste punomoćnici, mogu uvjeriti svu Vašu, svu moju braću, slovenačku, hrvatsku i srpsku, čiju volju i misli predstavljate, da ću se i ja i moja vlada, sa svim onim, što predstavlja Srbiju i njen narod, uvek i svuda rukovoditi samo dubokom nepomučenom ljubavlju bratskoga srca prema svakomu interesu, prema svim svetinjama milim duši onih, u čije ste ime došli k meni. U smislu želja i pogleda, koje ste mi izvolili izložiti i koje ja i moja vlada potpuno prihvaćamo, vlada će odmah preduzeti, da se što prije ostvari sve ono, što ste iskazali, kako u pogledu prelazne i privremene periode do sastanka i kraja rada velike ustavotvorne skupštine, tako i za izbor i sastav ove. Veran primeru i savetu, kojeg imam od svog uzvišenog roditelja, ja ću biti kralj samo slobodnim građanima države Srba, Hrvata i Slovenaca, ostati uvek veran velikim ustavnim, parlamentarnim i široko-demokratskim načelima, zasnovanim na općem pravu glasa.“ Ovo je među ostalim odgovorilo ispred svih srpskih stranaka i srpskog naroda na adresu delegata Narodnog Vijeća u Zagrebu Njegovo Veličanstvo Regent Aleksandar, današnji Kralj na 1. prosinca 1918. Adresom delegata Narodnog Vijeća i ovim odgovorom bio je izveden državo-pravni akt ujedinjenja naše države, koji mi danas slavimo.

Mimoilazeći sve one zakulne intrige i manevre nekih „prilatela“ slobode i cjelokupnosti hrvatskog naroda, koje su igrale znatnu ulogu u pripremanju ovog čina, ovaj će čin sam po sebi u nama Hrvatima vazda pobuđivati ono poštovanje, koje samo najveći narodni ideali mogu da izvedu. Čin ujedinjenja južnih Slavena, ali na principu samodređenja i nacionalne individualnosti, bio je ideal najvećih muževa našeg hrvatskog naroda i on, ovaj ideal može da se smatra svojinom hrvatskog naroda. Ujedinjenje ovakvo kakvo je danas u svim svojim posljedicama daleko je od toga ideala i mi Hrvati ne ćemo se

nikada s njim pomiriti. Boreći se proti njemu, mi ga možemo i trpjeti, ali sa dubokom svijesti, da ni današnje ujedinjenje nije onakovo, kako je bilo shvaćano na 1. prosinca 1918. Kiteći danas mi Hrvati naše domove i osjećajući u sebi svečano raspo-

loženje, neka se ne varaju braća nosioci današnjeg režima iluzijom, da to činimo od sreće i zadovoljstva s današnjim našim stanjem; mi Hrvati to činimo i osjećamo radi čina ujedinjenja, koji je mogao da bude i oživotvorenim idealom hrvatskoga naroda, ali što nije dala njihova zloba i zavijest. Do toga ipak prije ili poslije mora doći.

Zadnje nevrjeme i naše luke.

Prigodom zadnjeg nevremena na moru dolaze nam vijesti o raznim nezgodama i štetama, koje je oluja napravila u ovoj i onoj luci. Tako na pr. valovi su porušili veći dio nove obale u Zadru, učinili znatne štete u manjim lukama sjeverne Dalmacije i na pojedinim svjetionicima. U samoj pak splitskoj luci nevrjeme je tako bijesnilo, da su splitske novine zabilježile više nezgoda, kako građanstva i mornara, tako i pojedinih lađa, koje su bile usidrene u splitskoj luci. Dok nam glasovi stižu u svim tim nezgodama, koje se jedino imaju pripisati prirodnoj nezaštićenosti odnosnih luka i njihovoj nepodesnosti, da zaštite pred ovakovim elementarnim nepogodama usidrene lađe i osjeguraju pomorski promet, mi u našoj šibenskoj luci nijesmo mogli zabilježiti niti jedne neprilike, koju bi prouzročilo zadnje nevrjeme na štetu naših pomoraca i u pomorskog prometa.

Na južnoj strani luke minonosciratne mornarice stali su nepomični a vezani običnim konopima, a na pristaništima Sufida, Šumskog ind. poduzeća i uz stovarišta ugljena Monte Promina lađe se nesmetano i bez većih poteškoća obavljale svoj posao natovarivanja ugljena, karbida i drva. Osobni promet nije nigdje zapeo, a čak i male ladice ostale su na svojim običnim usidrištima neoštećene. Ionaj jedini naš, na pola porušen gat, koji ne bi mogao podnijeti težinu od par kvintala tereta, za čitavog ovog nevremena, koje ruši novu obalu u Zadru, a u splitskoj luci baca lađe na kraj i mornare u more, ostao je kakvi je i prije bio.

Ovo su dokazi, koje bi naše mjerodavni faktori morali tražiti pri istraživanju podesnosti naših luka, ovo su argumenti, koji bi imali rukovoditi njihovim odlukama pri izgrađivanju onoga što je Bog i priroda našem narodu i našoj državi dala. Ali što baš vidimo ovom prigodom! Dok sve ovo užasno nevrjeme nije moglo da omete ni teretni ni osobni promet u našoj luci kao takovo, ometa ga prevelika voda, koja radi niskosti najvažnijeg dijela naše obale za lokalni promet, ovu poplavljuje i osim što tu lađe ne mogu da pristanu, voda prodire u podrum kuća uz obalu i

skladišta robe naših trgovaca i time im nanosi znatnu štetu.

Mjerodavni faktori znaju za to, gledaju ovu sramotu na licu svoje države, koja takova šta može kroz pet godina svoje samostalnosti da trpi i ne miću se, da bi nešto učinili jednako na čast te države, kao i na dobro našeg grada i pučanstva ovog kraja; naime oko uređenja naše luke. Oni idu još dalje i koliko doznajemo lađe na tomu, da joj i ono prometa što ima oduzmu.

Bivše Steinbeisovo poduzeće, a sada Šumsko ind. poduzeće a. d. za izvoz svojih drva uredilo je uz svoja skladišta u našoj luci i dio obale, uz koju i najveći parobrodi mogu pristajati. Jasno je, da to društvo kod toga nijesu vodile nikakve simpatije za naš grad već one okolnosti, koje smo gore istakli a još više one prednosti, koje je tom društvu davala šibenska luka na vremenu i jeftinoći prevoza pred svim drugim lukama, pa i pred splitskom. Sada na jedanput izbija u javnost, da baš mjerodavni krugovi, beogradska vlada radi na tome, da sva skladišta i stovarišta drva Šumskog poduzeća prenesu u Split. Nemamo ništa proti splitskoj luci i gradu Splitu, to smo opetovano naglasili, ali dvojimo, da se je beogradska vlada odlučila na ovaj čin bez zauzimanja mjerodavnih faktora grada Splita. Takova akcija ako postoji, u što ne dvojimo, za Šibenik i njegove građane znači skrajnu neloyalnost i nepoštenje, koje ne će moći, uvjereni smo, odobriti ni inače patriotsko „Novo Doba“. A što tek tim činom dokaziva beogradska vlada?

Ne ćemo se upuštati u to razglabanje; naša je javnost davno na čistu sa tendencama beogradske vlade i radikalskog režima. Ovaj postupak sa Šumskim poduzećem hoće se opravdati neloyalnim držanjem Šibenika i šibenskog građanstva prema radikalima i srpskoj koncepciji naše države. Ili su radikalska gospoda toliko ograničeni da misle, da nije i Split hrvatski kraj, ako se je u njem i našla jedna hiljada prodanih duša, koje su stupile u njihovu organizaciju. I Split i Dubrovnik i Kotor, cijela Dalmacija uopće kao i Krešimirov grad, naš Šibenik, dio je hrvatske zdmilje,

koju ne će moći da pozoblje ni g. Pašić ni njegov radikalski režim kupovanjem duša, kao što nije mogao ni austro-pangermanski režim mnogo naprednijim i kulturnijim sredstvima.

Stovarišta Šumskog poduzeća mogu početi iz Šibenika, ali će se ona, duboko smo uvjereni ponovno vratiti u Šibenik. Radilo se o ne znamo kojim privrednicima, pa i onim najviše razgrizanim čokorilovskim velikosrpskim mentalitetom, privredna će euidavnost i kod njih pobijediti, te će uvidjeti, koje im baš obzirom na izvoz drva šumskog poduzeća prednosti pruža šibenska luka. Ni megalomanija neke splitske gospode ni čokorilovska zagriženost radikala ne mogu da Šibeniku oduzmu one prednosti, koje mu pred svim drugim lukama daje njegov zgodan položaj.

ŠIBENIK, 1. prosinca.

Vlada se je osjećala jako nesjegurano za debate u finansijskom odboru o budgetu. Bila je u neizvjesnosti da li će budget biti primljen prije saziva skupštine. Skupština je međutim zazvana za 30. studenoga, a budget je primljen tek u generalnoj debati. Opozicija je bila jednodušna u kritici i napadajima na rad ministra financija Stojadinovića, u čemu su najžešći bili demokraci i bivši demokratski ministar financija g. Kumanudi. Upućeni ljudi hoće reći, da su demokraci svojom pooštrenom opozicijom htjeli prisiliti radikale na sastav koalicione vlade. Moduće da su se demokraci mogli nadati nekom uspjehu dok su radikali bili u neizvjesnosti što će učiniti Njemci, ali iza kako su se ovi izjasnili za suradnju sa radikalima, nastojanje demokrata bilo je osuđeno na uspjeh. Kod debate o budgetu u finansijskom odboru najžešća je kritika bila rada ministra za agrarnu reformu, dispozicionog fonda ministra predsjednika g. Pašića i kraljeve civilne liste, koja iznaša 60.000.000 dinara. U načelu je zakon o proračunu finansijski odbor primio sa 15 proti 11 glasova. Za vladu su glasovali Njemci i Dzemijat. Razgraničenje sa Rumunjskom je završeno i konvencije su potpisane, te će se odmah početi sa evakuacijom uzajamno ustapljenih mjesta, koja će se izvršiti u dvije etape. Kako javljamo na drugom mjestu, skorih dana početi će pregovori između g. ministra vanjskih posala dra Ničinča i Mussolinia o reviziji Rappalskog ugovora i likvidaciji riječkog pitanja. U znaku ove akcije beogradske vlade otvoren je željeznički saobraćaj sa Brijadom a u najskorije će vrijeme biti uspostavljen i sa Sušakom. U provadanju parcelacije Hrvata i zadnje vrijeme Kastav je dopučen političkoj oblasti ljubljanskoj, Medumurje mariborskoj a Krk splitskoj. Baš pri ovom činu beogradske vlastodržca mi u Dalmaciji najbolje opažamo koliko su ih pri parcelaciji vodili praktični momenti. Dok

na pr. makarski, hvarski i metkovski kotar, koji su na vratima od Splita podpadaju pod dubrovačku oblast, dotle Krk koji je od Splita udaljen na stotine kilometara dolazi pod splitsku oblast. U užem odnosu Hrvata prema Srbima vlada zatišje. Radić, valjda okupljen izbornom nervozom engleskih masa u zadnje vrijeme slabo se javlja. U širim redovima njegovih masa po Hrvatskoj i Slavoniji opaža se po nj ni malo povoljno gibanje. To hoće da iskoristi Hrvatska Zajednica pa je u zadnje vrijeme pojačala svoju stranačku organizaciju. Koliko se Hrv. Zajednica u gradovima može zadovoljiti svojim uspjesima, ovi su na selu posve minimalni ili nikakovi. Široke seljačke mase sve se više zagrijavaju za realni program Hrv. Pučke Stranke. To se je osobito moglo opaziti na brojnim i uspješnim zborovima, koje su gg. dr. Janko Šimrak i Stjepan Barić u zadnje vrijeme održali u kotaru Požeškom, Brodskom i Đakovačkom. Prvaci Pučke Stranke gdje god su došli pobrali su najveće uspjehe.

Iz vanjskog svijeta.

Pad njemačke vlade. U njemačkom parlamentu izglasano je nepovjerenje Stresemannovu kabinetu sa 230 glasova proti 152 glasa, koja su pala za vladu. Sastav vlade povjeren je dru Albertu, kojemu je uspelo sa staviti novu vladu.

Tirolski zastupnici protiv Italije. U bečkom parlamentu na 23. o. mj. zastupnici iz Tirola priredili su demonstracije protiv talijanskih nasilja u južnom Tirolu. Te će demonstracije imati diplomatskih posljedica.

Žrtve građanskog rata u Bugarskoj. Prema zvaničnim podatcima bugarske vlade u pobunama prigodom smrti Stambulijskoga poginulo je 18 hiljada ljudi.

Slabi izgledi grčke dinastije. Izbori u Grčkoj, kojim će se odlučiti hoće li ostati monarhijski režim ili će Grčka biti republika vode se velikom žestinom. Kako javljaju grčke novine, izgledi su grčke dinastije veoma slabi te se sa sjegurnošću očekuje pobjeda republikanaca. Grčki kralj Juraj još prije izbora ostavit će Grčku i otići svom tastu u Rumunjsku.

Konferencija Male Antante. Konferencija Male Antante održat će se između 8 i 10 siječnja 1924. Za Če-

hoslovačku prisustvovati će konferenciji dr. Beneš a za Rumunjsku rumunjski ministar Duca.

Atentat na Kemal Pašu. Protiv Kemal Paše i njegove žene pokušao je atentat otrovom u jelu. Pozvani liječnici su na vrijeme pružili pomoć predsjedniku Turske republike i njegovoj ženi, te su ih spasili od otrovanja, koje je počelo djelovati.

Talijanski apetit. Mussolini je zadnjih dana dao jednu izjavu, po kojoj smatra, da bi stvaranjem samostalne rajnske republike bio povrijeđen versailleski ugovor. Što se tiče reparacija izjavio je, da su reparacije prešle u carstvo priča, ali da će i Italija zahtjevati svoj dio, dok je demontirao glasine, da Italija sprema aneksiju Nizze, Savoje i Korsike. Italija jedino hoće da njezini podanici u Tunisu zadrže svoju narodnost.

Nestalni član Male Antante. U Rumunjskoj veliki dio nacionalističkih listova napada Malu Antantu i prisustvo Rumunjske u njoj, te zagovaraju Savez sa Italijom, Turskom i Bugarskom. S druge strane opet radi se na osnutku jedne treće Antante koju bi sačinjavala Poljska, Čehoslovačka i Rumunjska, hodući da se interesi ovih država pokriva pogledom na Rusiju. Naša bi država u tom slučaju ostala po strani.

Izborna borba u Engleskoj. Konservativna stranka postavila je kandidate u 505 izbornih kotara, liberali u 445 kotara a radnička stranka u 442 kotara. Glavne su parole izborne borbe za slobodnu trgovinu i protiv slobodnoj trgovini, za politiku Francuske i protiv francuske politike.

Izbori u Albaniji. Zadnjih dana vršili su se izbori u Albaniji za 110 poslanika. Vlada očekuje sjegurnu pobjedu. Za vrijeme izbora došlo je do žestokih sukoba između pristaša Jugoslavije i pristaša Italije.

Iz Jugoslavije.

Revizija Rapallskog ugovora. U savezu sa vijestima talijanskih listova, da je došlo do sporazuma između Italije i beogradske vlade, potvrđuju i beogradske novine, da je došlo do sporazuma. Ovaj bi sporazum sadržavao ove točke: 1. Jugoslavenska vlada pristaje da Italija anektira Rijeku. 2. Jugoslavija ima suvereno pravo nad Deltom i Barošom. 3. Sjeverni Quai koji pripada riječkom

teritoriju ustupa se Jugoslaviji za vrijeme od 99 godina. 4. Italija odobrava Jugoslaviji slobodnu zonu u glavnom bazenu riječkog pristaništa, a to se ima urediti zasebnom konvencijom. 5. Pošto se ovim sporazumom mijenja rapallski ugovor, obe vlade tražit će od Saveza naroda odobrenje za ovu izmjenu. Ministar vanjskih posala dr. Ninčić preko našeg poslanika u Rimu već je započeo pregovore sa Mussolinijem za izvršenje ovog sporazuma te se drži, da će ovo pitanje do polovice prosinca biti riješeno.

Sastanak skupštine 30. prosinca. Jučer u petak sastala se je Narodna Skupština u Beogradu. U parlamentarnim krugovima vlada veliko neraspoloženje zbog samolje vlade, koja je bez dogovora s parlamentarnim grupama urekla sastanak skupštine. Na prvom sastanku utvrdit će se dnevni red skupštine za naredni sastanak, a prvi rad skupštine započeti će 3 prosinca.

Zbor Bunjevačko-šokačke stranke u Subotici. Zbor Bunjevačko-šokačke stranke koji je održan dne 25. studenoga u Subotici u prisustvu od preko 1500 delegata potpuno se je izjavio za hrvatsku orijentaciju i naglasio, da Bunjevci i Šokci nijesu nikakovo plime već vojvodanski Hrvati. Ova činjenica iznenadila je beogradske krugove i u njima izvela dubok dojam.

Proces Paskijević-Thierry. U ponedjeljak 26. studenoga otpočela je rasprava pred zagrebačkim senatom proti malodobnih Hrvoja Paskijevića i Dražena Thierry-a zbog grabežnog umorstva u šumi Kraljevac kraj Zagreba. Za ovaj proces kako u Zagrebu tako po cijeloj našoj zemlji vlada velikim interes zbog osobitih okolnosti, u kojima je zločin počinjen. Rasprava će trajati desetak dana.

Uspostavljenje dobrih odnosa sa Rusijom. U najskorije vrijeme bit će uspostavljeni dobri odnosi između beogradske i sovjetske vlade. Novine javljaju, da to nije po volji ministru predsjedniku Pašiću, ali da je većina vlade za to. Kao prvi čin nastojanja, da se uspostave dobri odnosi sa sovjetskom vladom, biti će izgon carskih ruskih časnika iz Južne Srbije koji su podržavali veze sa ruskim monarhistima u Berlinu i Münchenu.

Ukinuće direkcija neposrednih poreza. Ministar financija riješio je,

da se ukinu direkcije neposrednih poreza u Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Zagrebu i Novom Sadu i da se njihovi poslovi prenesu na generalnu direkciju posrednih poreza u Beogradu.

Turci se iseljuju. U Kosovskoj oblasti u Južnoj Srbiji i Novom Pazaru zavladao je veliki pokret među Turcima muslimanima za iseljenje u Tursku. Posljednih dana otputovala su čitava sela. U Carigradu dočekuje emigrante naročita komisija, koja ih razmješta po Maloj Aziji.

Ministar vojni Pešić ostaje. Borba koja se je u zadnje vrijeme razvila oko ministarstva vojnog završila je time, da i nadalje ostaje ministrom vojnim general Pešić. Prema tome propala je kandidatura generala Kostića.

Književnost.

Ivanović Don Frane župnik. Pouka o sv. krštenju. Naklada Hrvatske Knjižare u Splitu. Cijena Din. 6. — Dušobrižnici imaju često prigodu, da se osvjedoče, kako ni narod ni ispitane, ni neispitane, primalje, osobito po selima, ne znaju da valjano krste djecu, kada su ova u pogibelji života, a još manje znaju da krste nedonošćeta. Sloga se mnoge i mnoge duše ne spasavaju; ne zadovoljuju vječno blaženstvo. Kako se u raznim prilikama, navlastito pri krstavanju nedonošćeta ima postupiti, valja poučiti napose primalje i udete žene, a toj je svrsi namijenjena ova knjižnica, koja je sastavljena u obliku upita i odgovora, pa ju stoga najvruće preporučamo već dušobrižnicima i učiteljima vjere.

„Hrvatska Prosvjeta“ br. 11. Izšao je 11 broj za mjesec studeni „Hrvatske Prosvjete“ sa ovim sadržajem: Venny: Majka. — S. J.: jairova kći. — Antun Franulović: Na novim stazama. — Juraj Lahner: Maleni Isus. — Bogdan Radica: Antun Vodnik. — Antun Franulović: Jesenje akordi. — J. M. Ujević: Život Tome Ivića. — K. Rimarić-Volinski: Martirologij ruskog pravoslavlja g. 1923. — Ivo Horvat: Jasenja idila. — *Prezledi: Književni pregled: Naši prevodi.* (Lj. M.) — *Kazalište i umjetnost: Dramska sezona.* (Lj. M.) — *Ars sacra.* (Lj. M.)

„Meja“. Primili smo 21 broj ovog poljoprivredno-industrijsko-trgov. lista sa slijedećim sadržajem: A. Hribar: Osvrt na posjet čehoslovačkih privrednika. — Inž. Milan Grgović:

.. PODLISTAK ..

Litografska mapa Šibenika od Vladimira Kirina.

(Nastavak.)

Sjeverna strana tog trga lijepo je prikazana u VII. slici „Iza katedrale“. Lijepo diže se teški, kameni masiv katedrale sa plastičkom, rekao bi sa-tiričkom kronikom šibenske čeljadi iz XV. stoljeća, (ovdje držim da je interpretacija pogrešna; one glave naznane sa strane katedrale nijesu nego simbolička prikaza, te po analogiji tipova prikazuje universalnost katoličke crkve), s desne strane su gole zidine mletačkih zapovjednika (Palazzo del Conte), gdje je nasuprot iznikla gradska vijećnica sa dubokim trijemovima na tankim stupićima iz dobe renaissance, da kasnije bude nadvišena opet patricijskim domovima. Slika VIII. prikazuje *zapadni dio plo-kate*, koji se penje po uskim i strmim stepenicama uz ulice prekrite tamnim

i teškim nadrovljem, lijevo pukao je slobodan pogled preko široke luke prema zapadu, a sve svršava skupo-cjenom arhitekturom sjevernog portala katedrale. Da se shvati važnost i van-redna slikovitost ovog dijela grada, što se kô upitomio kroz vijekove okolo katedrale, valja da čovjek prisustvuje kakvoj javnoj svečanosti na tom trgu, a osobito pak crkvenoj, recimo tje-lovskoj procesiji, kako ju je snimio Kirin u slici IX. Sve se ovdje spaja u jednu potpunu cjelinu: i bogatstvo drevne gotike, ženijalnost našeg Matijevića, koji je svu svoju dušu ulio u razne oblike tek rastajuće se re-naissance, na pomolu slikovito siromaštvo i raspojasana raskoš, šarenilo i sjaj haljina i miomiris tamjana, prošlost i sadašnjost... Kud god okom, svud se vidi katedrala, svud se ističe i namiče. I s potpunim pravom. *Samo katedrale daju varoš pravu, da se na-zove gradom.* Kako svi, tako i Šibenik. Zaludu kraljevske povelje i po-vlastice, zaludu zidine i utvrde, dok nije Šibenik dobio svog vlastitog bi-skupa, nije imao ni pravo da se gra-

dom zove. To je bilo 28. lipnja 1298. kad je uveden i svečano ustoličen prvi novo izabrani biskup fra Martin rodom s Raba. Tek kad ja na šibensku biskupsku stolicu sio prvi domaći sin Bogdan Pulšić g. 1402. pokrenu se pitanje gradnje katedrale, koje započe g. 1431. — Ovdje je trebalo mnogo reći o našem umjetniku Jurju Matijeviću iz Zadra, al o njemu je već dosta napisano, a pisat će se i još. Njegova se genijalnost ispoljila u ovoj velebnoj katedrali, a osobito pak u njenoj krstionici (slika X.) Tu se odmah namiče originalnost kompozicije, nježnost u oblicima, a velika vještina i preciznost u izradbi. Ako isto, a sigurno to djelo zaslužuje da se prozove: okamenjenom glazbom. Jest, vidi se, gotika je to, dapače i čista i ukočena mletačka gotika, ali svagdje kao da već proviruje novi duh, svaki listić kao da se giblje pod duhom novog vremena, kamo da već pomalo iščezava sredovječna ukoče-nost, a ne da diže novim duhom snage i života.

(Nastavit će se.)

„Za kršćanski socializam“.

Pred tri godine pripremao je odbor „Jug. kat. dačke Lige“ u Zagrebu dački sastanak, koji se imao držati u Mariboru prigodom orlovskog tabora. Veliku brigu zadavao je tome odboru socialistički pokret, koji se je bio javio među našim čaštvom u Sloveniji. Neraspoloženje prema tom pokretu bilo je takovo, da odbor na tolike urgencije iz Ljubljane nije htio pripustiti čak niti referata na sastanku „o kršćansko-socialističkom pokretu“.

Ovoga sam se sjetio, kada sam pročitao gornju Gosarevu brošuru. I danas vlada isto neraspoloženje među katolicima proti svome pokretu: To je i dalo poyoda dru Gosaru, da napiše ovu brošuru, u kojoj polemiziraju sa zastarjelim i neosnovanim nazorima protivnika ovoga pokreta, iznosi temeljne misli i nazore kršćanskih socialista.

U Sloveniji se vodi borba na sa-stancima i u štampi već nekoliko zadnjih godina. Pri raspravama so-

Zemljoradnja na našem kršu. — Milivoj Koludrović: Poljoprivreda u Dalmaciji i ljevakica „Kosak“. — Agriola: „Meja“ i „meje“. — Ilija Rošvjak: — Težačka hemija. — Bilješke. — Razne vijesti. — Književnost. Godišnja pretpata „Meja“ iznosi Din. 60. — Uredništvo i Uprava: Zagreb, Jurlišićeva ul. br. 16.

Iz grada i okolice.

1. prosinca. Kao državni blagdan 1. prosinca će se proslaviti na uobičajeni način odlaskom službe Božje u kat. stolnoj i pravoslavnoj crkvi. Uredi, škole i sve radnje imaju praznik. Predsjednik općine izdao je na građanstvo proglas u kojem prikazuje važnost ovog dana te ga pozivlje, da na vidni način pokaže svoje veselje nad činom ujedinjenja, kojega ovaj dan slavimo petu godišnjicu. Filharmoničko društvo priređuje pučki koncert u „Hotel Krka“ pod dirigovanjem Ma. D. Trišlera. Koncert počinje u 8 i pol s. na večer.

Konsekracija krčkog biskupa. Novoimenovani krčki biskup dr. Josip Srebrenić biti će posvećen dne 8. prosinca u stolnoj crkvi u Ljubljani. Biskup konsekrator biti će dr. A. Bonaventura Jeglič, biskup ljubljanski. Kao asistenti biti će dr. A. Karlin, biskup mariborski i dr. Josip Lang posvećeni biskup zagrebački. Ustoličenje u Krku biti će na 23. prosinca t. g.

Iz „Hrvatskog Radiše“. Ovih dana stiže će u Dalmaciju glavni povjerenik Hrv. Radiše dr. Luka Senjak u svrhu, da diljem Dalmacije osnuje što veći broj društvenih organizacija, pomoću kojih će Hrv. Radiši biti omogućeno da veliki broj siromašne ali poštene dalmatinske djece spasavajući ih od gladi, bjede i nevolje, privuče u zanat, trgovinu i poljoprivredu te time im osigura bolju budućnost. Društvo je od postanka spasio na stotine i stotine takove dalmatinske djece, a tekom zadnje dvije godine broj je namješten siročadi prekoračio dvije stotine. Da rad društvenog povjerenika što bolje uspije u Hrv. Radiša čim čvršći temelj u Dalmaciji zauzme, moli se uglj. građanstvo, posebice svećenstvo, učiteljstvo, trgovci, zanatlije, seljaštvo i radništvo, da g. dra Senjaka u tom njegovom narodnom radu podupre i time osiguraju trajnu, dobru budućnost svekolike hrvatske — poglavito dalmatinske siročadi.

cijalnog odsjeka na ovogodišnjem kat. sastanku u Ljubljani došlo je ponovno do sukoba među pristašama kršćanskog socijalizma i konservativnog strujom. Sva je borba u tome, kako da se shvati moderni kapitalizam. Kršćanski socijalisti smatraju danas vladajući kapitalistički red nemoralnim i protukršćanskim u njegovom izvoru, bismvu i posljedicama, pak dosljedno tome naviještaju mu boj do uništenja. Konservativna struja pak vidi u modernom kapitalizmu samo „izrastke“ bogatstva i ništa drugo, te kaže, da je moguć, dapače potreban, kompromis s današnjim kapitalističkim redom. Ista struja predbacuje kršć.-socijalistima, da je njihovo naziranje protivno duhu i tradicijama kršćanstva. a pokret gleda s velikim nepovjerenjem.

Dr. Gosar u prvom dijelu svoje brošure iznosi razne prigovore proti kršćanskom socijalizmu, pak ih s ispravnog kršćanskog gledišta osvjetljuje, te na laki i jednostavan, ali logičan i uvjerljiv način pobija. U drugom pak dijelu raspravlja o najvažnijim socijalnim problemima kao o moder-

Ožvljenje društva „Subičevac“.

Nijesmo izvorno obavješteni, ali čitamo u mjesnom „D. H.“ da se inicijativom opć. odbora radi na ožvljenju društva „Subičevac“ koje ima u programu poljepsanje grada, a u prvom redu našeg lijepog Šubičeva. Svakako pokretači ove lijepe namisli ne pokazuju onog zauzimanja za stvar, koji je za očekivati od njih, ako misle da nijesu dužni ili da nije potrebno obavijestiti o tomu svu mjesnu štampu. To isto vrijedi i za pomorski klub „Krka“, kao i za sva društva, kojima nije u programu koji posebni interes, već napredak općenitosti našega grada.

Novo općine u Sjevernoj Dalmaciji. Na predlog velikog župana centralna vlada u Beogradu odobrila je ustrojjenje novih Općina u Stankovcima i u Smilčiću. Kada se ustroje te općine provesti će se razgraničenje sa benkovačkom općinom. Pogovara se, da je glavni motiv, koji je pri ovom predlogu vodio g. velikog župana, a beogradsku vladu pri odobrenju toga predloga okolnost, što će ustrojenjem posebno stankovačke općine Srbi doći će u većinu u benkovačkoj općini da ovu mogu i za vrijeme izbora dobiti u svoje ruke.

Berba maslina. Berba maslina je u gradu i okolici pri koncu. Koliko smo informirani ove se godine masline izvrsno plaćaju i novo je ulje prve kvalitete. Naši ga seljaci prodavaju preprodavaocima 22 din. po kg.

Proti bjesnoći pasa. Zadnje preventivne mjere, koje su sa strane kot. poglavarstva i opć. upraviteljstva poduzete proti bjesnoći pasa, koliko god možemo samo da odobrimo, toliko ne možemo a da ne osudimo nastojanje g. kot. veterinarar, da ovu borbu sa pogibelji, koja prijeti čovječnu životu od bjesnih pasa iskorišti u svoje lične interese. U spomenutim preventivnim mjerama rečeno je, da onaj, koji želi sačuvati svoga pasa, mora istoga dati kroz nekoliko puta pregledati kot. veterinaru. Gosp. veterinar sada traži od vlasnika pasa da mu unapred plate pristojbe za sve pregledbe. t. j. za četiri mjeseca, bez obzira da pregledavani pas kroz to vrijeme može krepiti ili mu se što drugo dogoditi, zbog čega nije više a posjedu dosadanjeg svog gospodara. Kod većine pak pasa, koji se žele ostaviti, radi se o potrebi zbog čuvanja kuće ili blaga naših seljaka, pa bi se sa ovim okolnostima moralo računati, a ne tražiti, da takav jedan

nom kapitalizmu, privatnoj svojini, socijalizaciji, štrajku i t. d. Cijelu pak brošuru provejava neobično miran ton, velika ljubav za istinom i ispravnim shvaćanjem, a onda zdravi kršćanski optimizam i vedri pogledi u budućnost. Moderni socijalni problemi svima su nam za vratom, oni su tu i traže riješenje. Pustimo li da ih drugi riješavaju, dogodit će se, da će oni biti riješavani bez kršćanstva, a i proti njemu, kako dobro ističe pisac u predgovoru. Katolici su pozvani, da tu reknu svojicu; a da njihove riječi bude na mjestu i uspješne, treba je, da imaju ispravne poglede i da se znadu snaći u moru kričućih socijalnih problema. Tu dobro dolazi i ova Gosareva brošura, koju neka i hrvatski katolici čitaju i prime je k srcu.

Kršćansko-socijalistički pokret među Slovenima još nije od sviju primljen i uvažen, kako bi trebalo, ali za njim danas stoje, moramo priznati, najjači i najnesebičniji slovenski katolički intelektualci.

iš.

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

čovjek unapred plati par stotina dinara za pregledbu. Nadamo se, da će zahtjevi g. veterinarar biti svedeni na pravu mjeru.

Dignuta zabrana posjećivanja bolesnika. U mjesnoj pokrajinskoj bolnici dignuta je zabrana posjećivanja bolesnika, te je pohadanje bolesnika dozvoljeno dnevno od 11—12

Skoro nastradao životom. Uz glavnu cestu na pazardu pred vatrogasnim spremištem starac od 68 godina Marko Alat pok. Jose iz Dubrave slagao je za prodaju drva okrenutim ledima cesti. Konji veletršca St. Šare, koje je vodio kočijaš Šime Baranović pok. Jose oteli su mah i kolima zahvatili starca Alata. Alatu je smrskano čelo, lijeva noga slomljena a desna znatno ozleđena, te je u teškoj stanju prevezen u bolnicu. Kočijaš Baranović predan je drž. odvjetništvu. Ovo nije prvi put, da konji g. Šare otimlju mah i dovode u pogibelj život mirnih građana.

Dar vatrogasnom društvu. G. Jere Matačić pk. Mate, darovao je vatrogasnom društvu dvadeset dasaka za obnovu nove daščare i popravak tornja. Uprava harno zahvaljuje.

Krvava tučnjava. U Bilicama prošle nedjelje došlo je u jednoj krčmi do krvave tučnjave između Ante Buha Grgina i Rade Slavica Milina. Ovi su igrali na karle, pri čemu je došlo do svađe pa je Slavica ubo Buhu dva puta nožem, jednom u prsa a drugi put u lijevu ruku. Buha je prenešen u bolnicu a Slavica predan Drž. odv. na postupak.

Nabavka t. t. stupova. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu na osnovu zakona o državnom računovodstvu raspisuje oteratnu licitaciju za nabavku telegrafskih i telefonskih neimpregniranih stupova i to: 400 komada od 7 m., 1500 komade od 8 m. za dan 23. prosinca t. g. u 11 s. Uslovi i pobliža obavještenja mogu se dobiti kod direkcije pošta i telegrafa u Splitu a bit će odštampani u „Službenim Novinama“.

Doprinosi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu Ante Bogdanovića: Stipe Šare, Tome Baranović, Obitelj Tambača, Obitelj Ćirila Bogdanovića po Din. 100. — Marko Stojić i Josip Trlaja po Din. 50. Vladimir Kulić, Din. 25. Ante Belamarić, Braća Ilijadica, Jere Matačić p. Mate, Jere Baranović-Bakula po Din. 20. Dr Mate Matković Din. 30; Braća Protega Din. 10. Da počaste uspomenu Luke Zorića: Ćinovički osoblje kod „Sufida“ Din. 310; Vinka Matačić Din. 20. Da počaste uspomenu Ive Jakovljevića: Pera ud Blažević Din. 30; Dr Julije Gazzari, Tome Baranović, Vladimir Kulić, Ivan P. Erceg, Kata Lalica, Marko Stojić po Din. 20; Stipe Scotti, Mate Belamarić-Ris, Ante Protega, Josip Trlaja, Pere Grubišić, Obitelj Stipe Bodula, Nikola Skalić, Mate Milković po Din. 10; Marija Marasović Din. 15; Karlo Vidović, Ivan Vučić, p. Andreje po Din. 5. Da počasti uspomenu Jelke Zlatović: Ivan Vučić p. Andre Din, 5; Mjesto vjenca na mrtvi dan Oskar-Ivan Bilić Din. 100. Da počaste uspomenu Marije ud.

Spalatin: Dr Julije Gazzari, Dr Ante Duličić, Kopam & Milković po Din. 20; Ivo Marojević Din. 10; Dr. Kazimir Pasini Din. 10. Da počaste uspomenu Mije Zorića: Vinka Matačić Din. 50; Vladimir Kulić, Din. 20. — Uprava ove humanitarne ustanove najljepše blagodari svim plemenitim darovateljima!

OPĆINA ŠIBENIK.

Br. 15030 Šibenik, 23. XI. 1923.

RASPIS NATJEČAJA

Raspisuje se natječaj na više mjestu redara pri ovoj općini.

Natjecatelji moraju podnijeti i svoje molbe vlastoručno napisane i redovito biljegovane najdalje do 15./XII. o. g. do kojeg dana traje rok natječaja.

Svaki natjecatelj mora molbi priložiti i isprave, kojima će dokazati:

- neporočnost ponašanja
- poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- tjelesnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- eventualno do sada obavijene službe
- da nije mlađi od 24 i da nije stariji od 40 godina
- da nije oženjen
- da je državljanin SHS

Pravni odnošaji redara općine šibeničke uređeni su osnovom o mirovinama i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10./11. 1912. Priznaju se i dodaci na skupoću i paušal za odijelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka dotičnik može biti imenovan stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljava.

Predsjednik Općine:

Blažević u. r.

Novost za svaku katoličku kuću

po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Sarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjžarama.

Zlatarska Radiona kod Stolne crkve. =

Primam novo napravitke i popravke. Izrađujem po naručbi svaku vrst vjenčanih prstena (tonda).

Kupujem i primam u promjeuu staro zlato i srebro.

Vjekoslav Grünbaum.

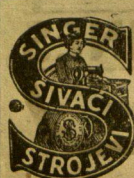
DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenh predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okol. liječničkom propisu. Primaju se popravci.

INGER šivači

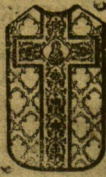
strojevi

— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —
Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat.
Pitala Šibenik, Široka ulica.

Josip Neškudla i drug

tvornica crkvenih paramenta i pribora
JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svilu, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

Lida -

toaletni sapun je dobar i uvijek jednako dobar.

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIK g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruge, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

Singer šivaći strojevi

Singer igala i dohmadnih dijelova
Singer ulja
konca, svile
i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co.
New-York
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

Parobrod "LEVIATHAN"

99956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najluksurniji oceanski parobrod. Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha njezovijem su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisposobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourg. — Sve bližje kroz dole naznačene adrese.“

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkriljivi na udobnosti, čistoti i izvrstnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtjevaite bližje upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima
Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14—59 Interurban 15.

Brzojavni naslov: „RATAR-SUŠAK“

dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

Zadružna gospodarska banka d.d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.